

Mal Rejimleri ve Tasfiyesi

Nazan Moroğlu, LL.M.
MEF Ü. Hukuk F.

Mal rejimleri

- 1926 tarihli Medeni Kanunda Mal Rejimleri
- Yasal mal rejiminin (Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi) özellikleri
- Mal rejimlerine ilişkin Yürürlük Kanunu 10. madde
- Boşanma ile sona erdiğinde yasal mal rejiminin tasfiyesi
- Eşin ölümü ile sona erdiğinde yasal mal rejiminin tasfiyesi
- Katılma Alacağı - Katkı Payı Alacağı Davaları

1926 tarihli Medeni Kanunda "Karı Koca Mallarının İdaresi"

Kanuni Usul :
Mal Ayrılığı

Akdi Usul :
- Mal Ortaklığı
- Mal Birliği

Akdi Usulün
Hakimin Hükmüyle Mal Ayrılığına İnkılabı

2002 tarihli Medeni Kanunda Eşlerarası Mal Rejimleri

Yasal Mal Rejimi:

Edinilmiş Mallara Katılma rejimi

Seçimlik Mal Rejimleri:

Mal Ayrılığı

Paylaşmalı Mal Ayrılığı

Mal Ortaklığı

Olağanüstü Mal Rejimi – md.206

2002 yılından önce evlenmiş ve mal rejimi sözleşmesi YAPMAMIŞ eşler

Evlilik tarihinden - 1 Ocak 2002'ye kadar
MAL AYRILIĞI

1 Ocak 2002'den sonra
EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA

rejimine tabi olurlar (Yürürlük K. 10.md)

2002 yılından önce - mal ortaklığı sözleşmesi YAPMIŞ eşler

**Evlilik tarihinden - 1 Ocak 2002'ye kadar
MAL ORTAKLIĞI**

**1 Ocak 2002'den sonra
EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA
rejimine tabi olurlar**

- **"...mal ortaklığı rejiminin yasal mal rejimine dönüşmesi hâlinde, Türk Kanunu Medenîsinin ilgili mal rejiminin sona ermesine ilişkin hükümleri uygulanır."** (Yürürlük K. 10/son)

MAL REJİMİ SEÇİMİ

Ne Zaman

Nerede

Nasıl

Evlenmeden Önce

Noterde

mal rejimi sözleşmesiyle

Evlilik Süresince

Noterde

mal rejimi sözleşmesiyle

Evlenme Başvurusu
Sırasında

**Evlendirme
Memurluğu'nda**

Yazılı bildirimle

Yasal mal rejiminin başlangıcı

- Yürürlük Kanunu 10. maddesine göre mevcut evliliklerde: **1 Ocak 2002 tarihi**
- Evlenme ile: **evlilik tarihi**
- Eşler arasında var olan seçimlik mal rejimden vazgeçmeleri halinde **Noterde sözleşmenin yapıldığı tarih**

Yasal mal rejiminin sona ermesi

- Eşin ölümüyle: **Ölüm tarihi,**
- **Ölüm karinesi:** ölümüne kesin gözüyle bakılan bir şekilde kaybolan eşin nüfus kütüğüne **ölü kaydının düşüldüğü tarih,**
- Başka bir mal rejiminin kabulüyle:
Noterde **sözleşmenin yapıldığı tarih,**
- Evliliğin iptal ve boşanma ile sona ermesi:
davanın açıldığı tarih,
- Hakim kararıyla mal ayrılığına dönüştürme:
davanın açıldığı tarih

Yasal Mal Rejiminde Eşlerin Malları

- **Edinilmiş Mallar (md. 219)**
- **Kişisel Mallar (md. 220; 221)**
- **Paylı Mülkiyet (md. 223/2; 226/2)**

Karine

- Malın kendisine ait olduğunu iddia eden eş iddiasını ispatla mükelleftir.
- **Paylı mülkiyet karinesi:** eşlerden hangisine ait olduğu kanıtlanamayan mal onların paylı mülkiyetinde sayılır (malın kime ait olduğu belli değil).
- **Edinilmiş mal karinesi:** eşlerin malları aksi ispatlanana kadar edinilmiş mal sayılır. Malın sahibi belli, (ne zaman, hangi kaynakla alındığı belli değil).

Mal rejiminin Boşanma ile sona ermesi

“Mal rejimi tasfiyesi” davası
boşanma **kararının**
kesinleşmesinden sonra
Aile Mahkemesinde
nisbi harç yatırılarak açılır.

Mal rejiminin eşin ölümüyle sona ermesi

- **Önce mal rejimi tasfiyesi** yapılacak,
- **Sağ kalan eş** tasfiye sonucu tespit edilen **katılma alacağını alacak,**
- **Edinilmiş malların diğer yarısı ile ölenin kişisel malından oluşan tereke mirasçılar arasında paylaşılacak**
- **Sağ kalan eş,** tereke üzerinden **yasal miras payını da** alacak.

Yetkili Mahkeme (md.214)

- Mal rejiminin, ölümlle sona ermesi halinde, ölenin son yerleşim yeri
- Boşanma, evliliğin iptali, mal ayrılığına dönüştürme ile sona ermesi halinde, bu davalarda yetkili mahkemede
- Davalı eşin yerleşim yeri

Tasfiye aşamasında

- **Her eş diğerinde olan mallarını geri alır (md.226/1),**
- **Eşlerin edinilmiş ve kişisel malları belirlenir,**
- **Varsa paylı mülkiyete konu mallarda paylar ayrılır,**

Tasfiye aşamasında

- **Değer artış payı** (md.227),
- **Eklenecek değerler** (TMK. 229)
- **Denkleştirme** (TMK. 230),
yapıldıktan sonra,
- **Artık Değer Bulunur..**

Değer Artış Payı - md.227

Eşlerden biri **diğerine ait bir malın alınmasına, iyileştirilmesine veya korunmasına** bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa,

- **tasfiye sırasında** maldaki **değer artışı için katkısı oranında** alacak hakkına sahip olur ve alacak **tasfiye anındaki değerine göre hesaplanır**;
- **bir değer kaybı** söz konusu ise katkının başlangıçtaki değeri esas alınır.
- **Malın daha önce elden çıkarılmış** olması hâlinde **hâkim**, hakkaniyete uygun bir miktar belirler.

Eklenecek değerler md. 229

- * Mal rejiminin sona ermesinden önceki **bir yıl içinde** diğer eşin rızası olmadan, **olağan hediyeler dışında yapılan karşılıksız kazandırmalar,**
- * Mal rejiminin devamı süresince **diğer eşin katılma alacağını azaltmak kastıyla yaptığı devirler,** edinilmiş mallara eklenir.
- * **Davanın kendisine ihbar edilmiş olması koşuluyla, Mahkeme kararı,** kazandırma veya devirden yararlanan **üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir.**

Denkleştirme md. 230

- Bir eşin **kişisel mallara ilişkin borçları edinilmiş mallardan** veya **edinilmiş mallara ilişkin borçları kişisel mallarından** ödenmiş ise, tasfiye sırasında **denkleştirme istenebilir.**
- Değer artması veya azalması durumunda **denkleştirme, katkı oranına ve malın tasfiye zamanındaki değerine** veya mal daha önce elden çıkarılmışsa hakim tarafından **hakkaniyete göre** yapılır.

Artık değer md.231

- Artık değer, **eklenme** ve **denkleştirme** yapıldıktan sonra elde edilen miktarlar da dahil olmak üzere **her eşin edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan miktardır.**
- Değer eksilmesi göz önüne alınmaz.

Artık değere katılma, md.236

- **Her eş** veya mirasçıları, diğer eşe ait **artık değerin yarısı üzerinde hak sahibi** olurlar.
- **Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde** hâkim, kusurlu eşin **artık değerdeki pay oranının** hakkaniyete uygun olarak **azaltılmasına** veya **kaldırılmasına** karar verebilir. 236/2

Mal Rejimi Tasfiyesinde Malların Değerinin Belirlenmesi

- Tasfiye anındaki **sürüm değeri**, m.232
- Tasfiyeden önce elden çıkmış mallar için **hakimin hakkaniyete uygun belirlediği bedel**,
- **Tarım** arazilerinde **gelir değeri**, m.233
- Eklenecek olan değerler, **malın devredildiği tarihteki değeri**, m.235

Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Özellikleri

- **Kural:** Edinilmiş mallara katılma rejiminde **mal ayrılığında olduğu gibi**, malın maliki olan eş, malları üzerinde dilediği gibi tasarruf edebilir;
istisna: eşin rızasına bağlı işlemler ve 194., 196., 199. maddeler
- Katılma alacağı **nakdi tasfiye** esasına tabidir.
- Katılma alacağı **borçlusunun ayın** olarak ödemesi mümkündür. md. 239

2002 öncesi evli olup mal rejimi sözleşmesi yapmamış olan eşler

Yasal mal rejimi mal ayrılığına göre

- 2002 öncesi için **katkı payı** talep edilebilirler.
- Kadın eşin çalışmasının karşılığı katkı olarak belirlenir.
- Katkı payı malın **dava tarihindeki** değeri üzerinden hesaplanacaktır.

Katılma alacağı davalarında **Zamanaşımı**

- **boşanmanın kesinleşmesinden
veya**
- **eşin ölümünden itibaren
10 yıl**

Yasal Mal Rejimi Tasfiyesi

Medeni Kanun Tasarısı Gerekçesinde belirtildiği gibi, edinilmiş mallara katılma rejimi tasfiyesi

Anonim şirket tasfiyesinden zor... .

Yargıtay uygulamalarının kararlılık (istikrar) kazanması ve yasanın içeriğinin iyi anlaşılması için daha kaç yıl beklememiz gerekiyor??

16 yıl geçti.. Hepimize kolay gelsin...